USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Zdeňka Sajdla a soudců Mgr. Petra Krause a JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., ve věci žalobkyně: **Česká republika – Ministerstvo financí,** IČO 00006947, se sídlem v Praze, Letenská 525/15, proti žalované: **Chemagroup s. r. o.**, IČO 64789071, se sídlem v Náchodě-Bražci, V Náměrkách 101, o 129 992,06 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 5 C 252/2020, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. prosince 2022, č. j. 26 Co 282/2022-143, takto:

I. Dovolání **se odmítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Stručné odůvodnění (§ 243f odst. 3 o. s. ř.):

1. Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „odvolací soud") rozsudkem ze dne 6. 12. 2022, č. j. 26 Co 282/2022-143, rozsudek Okresního soudu v Náchodě (dále jen „soud prvního stupně") ze dne 18. 8. 2022, č. j. 5 C 252/2020-110, zrušil v části výroku I., jíž bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni 76 284,18 Kč, a řízení v tomto rozsahu zastavil (výrok I. rozsudku odvolacího soudu), potvrdil jej v části uvedeného výroku, jíž bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni 53 707,88 Kč s příslušenstvím (výrok II. rozsudku odvolacího soudu), a ve zbývající části daný výrok změnil tak, že se žaloba zamítá (výrok III. rozsudku odvolacího soudu); současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výroky IV. a V. rozsudku odvolacího soudu).

2. Rozsudek odvolacího soudu napadla dovoláním žalovaná. Předestřela otázku vzniku bezdůvodného obohacení plněním na základě posléze zrušeného pravomocného rozsudku. Měla za to, že ji odvolací soud vyřešil odchylně od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Odkazovala přitom na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2242/2010, ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007, ze dne 19. 5. 2009, sp. zn. 30 Cdo 3810/2007, ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3033/2009, ze dne 7. 12. 2011, sp. zn. 28 Cdo 496/2011, a ze dne 6. 8. 2013, sp. zn. 28 Cdo 661/2013, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3660/2017.

3. Podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř."), jímž je třeba poměřovat přípustnost dovolání proti napadenému rozhodnutí odvolacího soudu (jež nepatří do okruhu usnesení vyjmenovaných v § 238a o. s. ř.), „není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení dovolatelem vymezené otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací

soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak".

4. V soudní praxi je bezdůvodné obohacení pojímáno jako závazek, jehož obsahem je povinnost toho, kdo se obohatil, vydat to, oč se obohatil, a jí korespondující právo toho, na jehož úkor k obohacení došlo, požadovat vydání předmětu bezdůvodného obohacení. Předpokladem odpovědnosti za získané bezdůvodné obohacení není protiprávní jednání obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává. Skutková podstata bezdůvodného obohacení získaného plněním z právního důvodu, který odpadl, dopadá na ty případy, kdy v okamžiku poskytnutí plnění existoval právní důvod plnění, který však následně, v důsledku další právní skutečnosti, ztratil své právní účinky (odpadl). Okamžikem odpadnutí právního důvodu se poskytnuté plnění stává bezdůvodným obohacením (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 871/2005; judikatura dovolacího soudu reflektující předmětnou právní otázku v poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 je uplatnitelná i v režimu právní úpravy obsažené v ustanovení § 2991 a následujících zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014 – srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. 28 Cdo 1836/2017).

5. V rozhodovací praxi dovolacího soudu se dále prosadil závěr, dle nějž jestliže na základě povinnosti uložené pravomocným rozhodnutím soudu, které neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům, žalovaný plnil na neexistující dluh, pak žalobci vzniká bezdůvodné obohacení, a to okamžikem, kdy bylo rozhodnutí, na jehož základě bylo plněno, pravomocně zrušeno. Domáhá-li se tedy vrácení plnění ten, kdo vyhověl povinnosti uložené mu deklaratorním rozhodnutím soudu (případně i jiného orgánu), závisí důvodnost jeho požadavku na okolnosti, zda podle hmotného práva – i bez rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno – splnil závazek, který skutečně měl, či nikoliv. Zrušením zmíněného rozhodnutí tak dochází ke vzniku bezdůvodného obohacení v případě, že právní důvod tohoto plnění nespočíval v hmotném právu, tedy že podle hmotného práva zde k tomu neexistovala povinnost. V řízení o vydání bezdůvodného obohacení vzniklého plněním podle zrušeného pravomocného rozhodnutí přitom soud jako otázku předběžnou musí řešit, zdali plnění poskytnuté na základě pravomocného rozhodnutí, které bylo později zrušeno, bylo plněním povinnosti existující podle hmotného práva či nikoliv (viz rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5236/2014, ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3617/2016, ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 1483/2017, ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3316/2013, či rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 32 Cdo 2867/2015, a ze dne 6. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2561/2014).

6. Jestliže tedy odvolací soud, vycházeje ze zjištění, že žalobkyně, vyhovujíc tím povinnosti uložené jí pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 9. 2015, č. j. 16 C 64/2010-204, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2016, č. j. 11 Co 435/2015-224, posléze zrušenými rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. 30 Cdo 4084/2016, zaplatila dovolatelce dne 26. 4. 2016 částku 129 992,06 Kč, ačkoliv jí v souladu se skutečnými hmotněprávními poměry – z titulu náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení, včetně příslušenství – dlužila toliko 76 284,18 Kč (viz odstavce 15 a 16 odůvodnění – na zrušující rozhodnutí dovolacího soudu navazujícího – pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 2. 2022, č. j. 11 Co 391/2021-447, jímž byla žaloba zamítnuta; k významu odůvodnění zamítavého rozsudku v poměrech řízení o vydání bezdůvodného obohacení vzniklého plněním na základě

pravomocného rozhodnutí, jež bylo posléze odklizeno, srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2020, sp. zn. 26 Cdo 3090/2019, rozsudek téhož soudu ze dne 7. 9. 2022, sp. zn. 28 Cdo 808/2022, či nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 40/18), dovodil, že se dovolatelka v důsledku zrušení pravomocného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 9. 2015, č. j. 16 C 64/2010-204, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2016, č. j. 11 Co 435/2015-224, na úkor žalobkyně bezdůvodně obohatila o částku 53 707,88 Kč s příslušenstvím (129 992,06 Kč – 76 284,18 Kč), jejíž úhrada skutečným hmotněprávním poměrům nekorespondovala, nikterak se tím výše citované judikatuře, na níž není důvodu čehokoliv měnit, nezprotivil.

7. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že předpoklady přípustnosti podaného dovolání naplněny nejsou (§ 237 o. s. ř.). Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), jako nepřípustné odmítl podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř.

8. Jelikož jsou splněny důvody pro odmítnutí dovolání (§ 243c odst. 1 o. s. ř.), neshledal současně Nejvyšší soud návrh dovolatelky na odklad vykonatelnosti dovoláním napadeného výroku II. rozhodnutí odvolacího soudu projednatelným (srov. nález Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. III. ÚS 3425/16); více se jím proto nezabýval.

9. O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. v situaci, kdy dovolání žalované bylo odmítnuto a žalobkyni žádné účelně vynaložené náklady nevznikly.

10. Shora citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – vydaná po 1. lednu 2001 – jsou dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 18. 4. 2023

Mgr. Zdeněk Sajdl v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: [redacted]